Interoperability, maximalisering van bondgenootschappelijk vermogen

In de loop van de bijna dertig jaren waarin het Noordatlantische bondgenootschap tot dusverre heeft gefunctioneerd ten dienste van de veiligheid van de westerse samenleving, heeft de militaire kracht van die organisaties meer dan eens redenen gegeven voor onverholen zorgelijke beschouwingen. Niet zozeer omdat het militaire vermogen van de NAVO zou zijn afgenomen, maar hoofdzakelijk omdat er een gestadig groeiende achterstand moest worden gesignaleerd ten opzichte van de strijdkrachten van het Warschau-Pact. Onder de vele factoren die tot dat ten achter raken hebben bijgedragen wordt een belangrijke plaats ingenomen door de betere onderlinge uitwisselbaarheid binnen de militaire organisatie van het Oostblok. Mede daarom heeft ook het Westen zich gericht op het verbeteren van dat facet, dat in de vaktaal gewoonlijk wordt aangeduid met de term *interoperability*. De noodzaak, het hoogst denkbare rendement te halen uit de relatief schaarse middelen waarover voor onze verdediging kan worden beschikt, spreekt wel vanzelf; *économie des forces* is een grondbeginsel van de oorlogvoering dat stellig niet mag worden veronachtzaamd door de partij die de status quo wenst te handhaven en zich in dat streven bedreigd ziet door een ongunstige ontwikkeling in de wederzijdse krachtsontplooiing. In het bijzonder geldt dat wel voor een bondgenootschap welks leden enerzijds een zo hoge prioriteit toekennen aan de welvaart verschaffende economie dat het militaire beslag op parate mankracht en materiële middelen tot een minimum — of zelfs daarbeneden — beperkt blijft, en anderzijds door hun geografisch gescheiden-zijn ernstig worden belemmerd bij het tijdig bundelen van hun gezamenlijke mobilisabele potentieel. Het is dan ook in het geheel niet verwonderlijk dat de grotere NAVO-oefeningen in toenemende mate worden benut voor het toetsen van de maatregelen die de onderlinge samenwerking moeten verbeteren en de uitwisselbaarheid over en weer vergroten.

Dat er regelmatig door Nederlandse troepen in West-Duitsland wordt geoefend, en vooral dat er sinds 1962 Nederlandse eenheden permanent in de BRD zijn gelegerd, heeft grotelijks bijgedragen tot het vermeerderen en verstevigen van de contacten met de verschillende eenheden van de Westduitse krijgsmacht. Bij tal van oefeningen werden wederzijds onderbevelstellingen toegepast en het gevolg daarvan is dat thans op dat gebied nog nauwelijks moeilijkheden voorkomen. Na aanvankelijk te zijn beperkt gehouden tot compagnies- en bataljonsniveau zijn de uitwisselingen in de laatste jaren ook uitgebreid tot brigades. Zo werd bijvoorbeeld een Duitse brigade onder bevel gesteld tijdens de Nederlandse legerkorpsoefening „Big Ferro" en nam een Nederlandse brigade onder Duits bevel deel aan de oefening „Grosser Bär" van het Duitse legerkorps. Dergelijke uitwisselingen liggen wel voor de hand; immers, de operatiesectoren van 1(GE)Lk en 1(NL)Lk grenzen aan elkaar en de logistieke cross-servicing en de tactische steunverlening in oorlogstijd zijn derhalve belangrijk genoeg om reeds in vredestijd te worden voorbereid en gecoördineerd: reden waarom 1(GE)Lk doorlopend een liaisonofficier op staf 1(NL)Lk heeft en de samenwerking tussen de beide belendende sectoren nauwelijks nog verdere verbetering behoeft.

Interoperability met de Amerikaanse eenheden daarentegen is iets minder vanzelfsprekend. Het in de BRD gelegerde US Army Corps valt niet onder de verantwoordelijkheid van Com-NORTHAG, en bijgevolg lijkt samenwerking daarmee van minder belang. In Centraal-Europa staan evenwel slechts weinig reserves ter beschikking; eventuele versterkingen zullen in oorlogstijd rechtstreeks uit de Verenigde Staten worden overgevlogen. Voor de betrokken twee divisies is het daarom essentieel dat hun afzonderlijke brigades bij toerbeurt in die gang van zaken worden geoefend, met inbegrip van hun onverwijlde inpassing in de reeds aanwezige NAVO-sterkte. Op grond van die overweging wordt de inmiddels reeds bekend geworden

oefening RE(turn) FOR(ces to) GER(many) jaarlijks met de dan in aanmerking komende eenheden herhaald, zoals ook het geval was in het kader van de recente herfstmanoeuvres „Autumn Forge", in de loop waarvan 1(NL)Lk de beschikking kreeg over twee (US) brigades, een (US) Ribbon bridge company en een (US) Supply Command ten behoeve van „Saxon Drive". Van de beide brigades kwam er een rechtstreeks uit de VS; na afloop van de oefening werd zij volgens plan permanent gelegerd in Noord-Duitsland.
Een van de belangrijkste doeleinden van deze legerkorpsoefening te velde was, te onderzoeken in hoeverre de in oorlogstijd uit de VS aan te voeren troepen in staat zijn op het Centraaleuropese operatietoneel te functioneren na een zekere, liefst zo kort mogelijke aanlooptijd, met name omdat zij als algemene reserve bij elk willekeurig legerkorps onder bevel gesteld moeten kunnen worden. Bovendien was het van belang daarbij vast te stellen of de Nederlandse staven en de afzonderlijke militairen de opvang van en de bevelvoering over dergelijke eenheden zouden kunnen verwerken. En ten slotte ging het erom te bepalen of, en in welke mate, verschillen in techniek en tactiek belemmerend zouden kunnen werken op de beoogde graad van interoperability.

Over het algemeen genomen waren de ervaringen zeker niet onbevredigend. Een saillante bijzonderheid was dat de uit Amerika overgevlogen brigade onvoldoende voorbereid bleek op het specifieke karakter van de Noordduitse laagvlakte: gewend als zij was aan haar eigen oefenterreinen in een van de droogste gebieden van de Verenigde Staten, met een overvloed aan manoeuvreruimte, goede schootsvelden en vrijwel onbeperkte waarnemingsmogelijkheden werd zij, evenals de vorige generatie tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog, geconfronteerd met een herfstig Noordwest-Europa waar de voortreffelijke gevechtskleding weliswaar de koude en het vocht doeltreffend weerde maar waar zicht en vuur nog steeds beperkt bleven tot de volgende houtrand en waar de manoeuvre, aan tal van beperkingen onderhevig, op bijna onaanvaardbare wijze werd gekanaliseerd. Voor de Amerikanen was dan ook een van de lessen gemakkelijk te trekken: om de onmiddellijke inzet van uit de VS over te vliegen eenheden te verzekeren zal het nodig zijn meer dan tot dusverre die troepen voor te bereiden op de omstandigheden die zij op het Europese gevechtsveld zullen aantreffen. Want nog steeds geldt onverkort „c'est le terrain qui commande". Voor het overige kon worden vastgesteld dat de individuele inzetbaarheid weinig problemen lijkt op te leveren: zelfs de Nederlandse voeding, op de bereiding waarvan de Amerikaanse koks tevoren waren getraind, bleek in de smaak te vallen.
De opvang door de staven werd ten dele vereenvoudigd doordat de betrokken eenheden al zo vroeg mogelijk bij de besluitvorming waren ingeschakeld, en de oefenstukken en bevelen op nagenoeg alle niveaus in de Engelse taal waren gesteld. Toch ontstonden in de aanloopfase en tijdens de oefening herhaaldelijk misverstanden en verkeerde interpretaties van bevelen, als gevolg van voorkomende taalproblemen. Het zal daarom noodzakelijk zijn de bevelen — waar toepasselijk in afwijking van wat nog *te* vaak gebruikelijk is — te doen uitmunten door *eenvoud en ondubbelzinnigheid.* Bij de formulering daarvan in de taal van het bondgenootschappelijke contingent zal de liaisonofficier op de Nederlandse staf van welhaast onschatbare waarde kunnen zijn, vooral wanneer de overigens gerenommeerde talenkennis van onze landgenoten te kort schiet voor het aanbrengen van nuances en verfijningen.
Voor Nederlandse kenners was het een bijzondere ervaring het Amerikaanse optreden te kunnen gadeslaan, dat zich in het bijzonder kenmerkte door een — in de goede zin van het woord — agressieve instelling van commandanten zowel als individuele militairen, zich manifesterende in een sterke drang naar voren van de hele eenheid, in het verdedigende zo goed als in het aanvallende gevecht. Sub-eenheden bleken flexibel te kunnen reageren in het uitbuiten van het succes en in het beantwoorden van de vijandelijke hoofddreiging. Een belangrijke bijdrage tot die flexibiliteit werd geleverd door de snelle berichtgeving: on-line beveiligde FM-verbindingen tot op compagniesniveau maken tijdrovend versluieren en coderen overbodig; daartegenover stond echter dat Nederlandse lso'n dientengevolge niet in staat waren tot inluisteren op de Amerikaanse netten.

Zijn de interoperability-ervaringen van de samenwerkende genie-eenheden onverdeeld gunstig te noemen — het werken met elkaars materieel en het toepassen van elkaars methoden en de geïntegreerde inzet van zowel de leiding als de mankracht werd tot een succes — de tactische opvattingen zijn voorshands minder gemakkelijk onder één noemer te brengen: de Amerikaanse inzichten in de wijze waarop met name het verdedigende gevecht moet worden gevoerd verdienen stellig ook ten onzent nader te worden betrokken in de dis-

cussie die daaromtrent binnen de KL gaande is. De voor een welslagen van het streven naar interoperability onmisbare *unité de doctrine* is immers al evenzeer een der grondbeginselen van de oorlogvoering welker naleving geboden is om het economische gebruik van de middelen te kunnen verwezenlijken. Op de vorenbedoelde Amerikaanse tactische opvattingen zal daarom in een der volgende nummers worden teruggekomen; hetzelfde geldt voor een uitgebreider relaas van de voormelde oefening en de daaruit te trekken conclusies.

Dat ook de Amerikaanse militaire autoriteiten gebrand zijn op maximalisering van het bondgenootschappelijke vermogen behoeft geen betoog. Ook zij streven uiteraard naar verbetering van de interoperability. Een belangwekkend initiatief daartoe was, dat zij C-1Lk verzochten de opgedane ervaringen neer te leggen in een bijdrage voor een uit te geven handboek voor in de VS gelegerde Amerikaanse troepen die bestemd zijn voor inzet in Centraal-Europa. Ongetwijfeld zal ook dat kunnen strekken tot vervolmaking van de thans nog in de kinderschoenen staande interoperability, en langs die weg tevens tot verbetering van het economische gebruik van het militaire vermogen van de NAVO.